

Handen omhoog!

Bijna 4000 studenten doen deze week mee aan de El Cid. Wat staat jullie allemaal te wachten?

6

Niet gek laten maken Hoe blijf je Insta de baas? 'Die likes werkten verslavend'

12

Ssst(uderen) Keihard blokken op het pluche (klassiek concert inbegrepen)

De uni en AI Wat mag er wel en wat niet? Studenten en docenten worstelen met de grenzen van AI-gebruik. 'Met deze aantallen is fraude detecteren simpelweg niet te doen'

8

Wie zijn wij? (En nog zeven vragen over *Mare*)

Hallo eerstejaars! Aangenaam: wij zijn het Leids universitair weekblad *Mare*. En omdat er aan de universiteit én in de journalistiek geen domme vragen bestaan, stellen we er acht over onszelf, zodat jullie ons kunnen leren kennen.

DOOR **FRANK PROVOOST**
ILLUSTRATIE **SILAS.NL**

1. Waarom heeft de Leidse universiteit een eigen krant nodig? Daar gebeurt toch niets?

Pardon? Daar gebeurt juist hartstikke veel. Het is een intellectueel broeinest waar 35.000 studenten en ruim 6000 medewerkers zich bezighouden met alle mogelijke soorten kennis: van kleitabletten tot κ-pop, van de oerknal tot meerkoeien die nesten bouwen van plastic afval. In die steeds verder uitdijende gemeenschap liggen de verhalen voor het oprapen.

2. Maar wacht even, de universiteit heeft toch een even snel uitdijende afdeling voorlichting en communicatie die dat kan doen?

Dat klopt, maar voorlichters zijn er – begrijpelijkerwijs – om de glorie en de eer van de universiteit te benadrukken. Zij schrijven niet over dingen die minder goed gaan.

3. Wat gaat er allemaal mis dan?

De immense kamernood onder studenten, ingrijpende bezuinigingen, wetenschapsfraude, ontspoorde ontgroeningen, studieverenigingen waar studenten elkaar zwartmaken en zelfs wegpesten, terrorprofs die tientallen jaren angst zaaien, klokkenluiders die vergeefs misstanden melden en daarna worden vernalen, jongeren die gebukt gaan onder groeiende studieschuld/mentale problemen/klimaatstress, felle protesten en bezettingen waarbij studenten door beveiligers in burger worden bespioneerd of door de ME bewusteloos worden geslagen. Nog meer voorbeelden?

4. Maar eh... Mare schrijft toch gewoon wat de universiteit wil?

Nou, nee hoor. De redactie is onafhankelijk en kan over alles kritisch verslag doen. Dat is ook afgesproken met het college van bestuur en vastgelegd in een redactiestatuut.

5. Huh? Maar waarom zou een universiteit in vredesnaam betalen voor haar eigen slechte nieuws?

Omdat uiterekend aan de universiteit alles draait om kennis en de uitwisseling van ideeën. De academie is geen multinational waar woekerwinsten heilig zijn en de communicatie beperkt moet blijven tot een fonkelende glossy waarin uitsluitend lof en bewondering klinkt voor alle topprestaties. De belangrijkste taak van de universiteit is: studenten opleiden tot kritische denkers. Daarbij is zelfreflectie onontbeerlijk. Zeker aan het zogeheten *praesidium libertatis* (bolwerk der vrijheid - het motto

van de Leidse academie) is het niet meer dan vanzelfsprekend dat het bestuur onafhankelijke journalistiek ondersteunt, een breed debat met een veelvoud aan opinies aanmoedigt en altijd bereid is verantwoording af te leggen over het beleid... én eventuele blunders.

6. Zoals?

De 371 slimme camera's die in alle gebouwen werden ophangen zonder studenten en medewerkers daarover te informeren én zonder de benodigde digitale beveiliging en benodigde privacy-voorwaarden op orde te hebben. Onze onthulling over #cameragate leidde naast grote onrust ('ik trok mijn wenkbrauwen op', zei de minister van Onderwijs) ook tot protesten in Leiden en Den Haag. Hoewel het bestuur aanvankelijk sputterde over 'onjuiste berichtgeving', bevestigde een onafhankelijk onderzoek onze bevindingen. De camera's zijn uitgezet.

7. Dus jullie zoeken voortdurend naar onheil?

Integendeel. Onze journalistiek is juist ook een belangrijke verbindende factor. De universiteit is namelijk een nogal versplinterde verzameling van losse satellieten die her en der over Leiden en Den Haag zijn verspreid. Al die faculteiten en instituten weten niet zo gek veel van elkaar. Via *Mare* kunnen ze elkaar leren kennen. Rechtenstudenten ontdekken dat hun hoogleraar ook advocaat is van een gangengedie al ruim twintig jaar zonder enigevorm van proces (of zelfs maar aanklacht) vastzit in Guantanamo Bay. Een geniale natuurkundeprof komt er via de krant achter waarom sommige studenten hun verenigingskleren nooit wassen (ook als die gaan schimmelen - zie hiernaast).

8. Waar vind ik jullie?

Onze gratis krant verschijnt iedere donderdag en ligt in alle universitaire gebouwen, boekwinkels, bibliotheken en het gemeentehuis. Het heetste nieuws vind je op mareonline.nl, onze app en social media (@weekbladmare). Het adres van de redactie: Rapenburg 38, redactie@mare.leidenuniv.nl. En andersom zijn wij ook op zoek naar jullie. Zijn er zaken waaraan wij aandacht moeten besteden? Of wil je zelf voor ons schrijven, tekenen, fotograferen, podcasts en/of video's maken? Laat het ons weten. En geniet vooral van je tijd in Leiden!

COLOFON

Mare: Rapenburg 38, 2311 EX Leiden
Postbus 9500 2300 RA Leiden
Telefoon 071–527 7272
E-mail redactie@mare.leidenuniv.nl of weekbladmare@protonmail.com
Website mareonline.nl
Bluesky |mareonline.nl
Mastodon |weekbladmare@mastodon.online
Instagram |weekbladmare
Facebook: Leids Universitair Weekblad Mare
De redactie is op vrijdag gesloten.

Hoofredactie: Frank Provoost
frank.provoost@mare.leidenuniv.nl

Redactie: Vincent Bongers
vbongers@mare.leidenuniv.nl

Marciëlle van der Kraan
m.w.s.van.der.kraan@mare.leidenuniv.nl
Sebastiaan van Loosbroek
s.p.van.loosbroek@mare.leidenuniv.nl
Mark Reid
m.a.reid@mare.leidenuniv.nl
Else van der Steeg
e.h.van.der.steeg@mare.leidenuniv.nl

Medewerkers: Emiel Beinema | Lente van den Berg | Remco Breuker | Lisa Boshuizen | Lorenzo Gerritsen | Tirza de Graaf | Mathijs de Jong | Emma van Kalmthout | Henrik Laban | Zahra Menguellati | Marieke Noltin | Anna Schaafsma

Art direction en vormgeving: Marcel van den Berg, joostmarcellis.nl

Fotografie: Taco van der Eb | Marc de Haan | Lisa Boshuizen, Karin Wenmaekers (foto voorpagina)

Illustraties: Silas.nl, Pieter Brouwer

Drukwerk: Rodi Rotatiedruk, Broek op Langedijk

Advertenties: Bureau van Vliet B.V.
Wateringweg 129, 2031 EG Haarlem
Telefoon 023 – 571 47 45 |
E-mail sales@bureauvanvliet.com
https://bureauvanvliet.com/advertentie/Weekblad

Redactieraad: Kutsal Yesilkagit (voorzitter) | Frank Israel (vice-voorzitter) | Alexander Pleijter (secretaris) | Annemarie Drahmman | Hermelijn Smits

STUDENTENLEVEN

Sara Williams van het Quintus-dispuut Sté Amé

Elke vlek vertelt een verhaal

Met trots (en soms afgrijzen) dragen studenten beschimmelde truien, gore broeken en stinkende polo's. Wassen is verboden, want daarmee spoel je alle herinneringen weg.

DOOR **EMMA VAN KALMTHOUT**
FOTO'S **TACO VAN DER EB**

‘W e hebben hier inderdaad geen onderbroek onder aan’, zegt Pepijn van Loon (21, Artificial Intelligence en Gameplay Programming). In de tuin vol lege kratten bier en een verdwaalde kapotte ijskast trekt hij een halve liter Grolsch open. Wijdbeens gaat hij op een van de kratten zitten waardoor alles onder zijn kilt nog nét aan de verbeelding wordt overgelaten. ‘Doe jij effe een sjerp-adje, dat is wel iconisch. Dan krijg je zo’n 23 jaar aan ongewassen herinneringen binnen’, zegt Bokskanselier Cedric Keultjes (24, rechten en Ruslandkunde) tegen de sjaars. Doordat Keultjes de voorzitter, ofwel Bokskanselier, is van het SSR-gezelschap de Bokkerijders draagt hij naast een kilt, dat, *sporran* (buidel) en

geitenwollensokken ook een sjerp die in 2002 door een van de oprichters is gemaakt. ‘Hij is nog niet beschimmeld, maar hij ruikt niet bijzonder fraai. Iedereen die bij het gezelschap wil horen moet een sjerp-adje doen. We gieten bier door de sjerp heen en diegene moet het volledige biertje opdrinken. Maar dit is ongeacht of hij uiteindelijk bij het gezelschap wordt ingestemd of niet.’ Het is half drie’s middags maar de vijf Bokkerijders zitten al goed in de olie. De jongste van het stel houdt zich op de achtergrond en slaat het verzoek voor het sjerp-adje, na een aantal mislukte pogingen om hem te overtuigen, vriendelijk af. Verenigingskleding is niet weg te denken uit de Leidse modewereld. Elke borrelavond worden studentenhuizen en sociëteiten omgetoverd tot catwalks waar de meest bijzondere stukken tentoon worden gesteld. Studenten pronken met hun zelfontworpen en soms zelfgemaakte *merch*. Van dassen en jassen tot overalls, broeken en zelfs kilts. Maar er is iets bijzonders wat bijna al deze kledingstukken gemeen hebben: ze zijn vrijwel altijd vies. En dat is precies de bedoeling. ‘De trui van mijn dispuutsgenoot was helemaal groen geworden van de schimmel’, aldus Remco Scherpenhuizen (24, rechten). ‘Als hij dat zou aantrekken zou hij oprecht ziek worden. Maar in de wasmachine gooien was geen optie. Je mag je trui absoluut niet wassen, dat is de regel. Hij heeft toen heel stiekem geprobeerd het eraf te halen met een beetje water, want het was wel echt heel goor.’ Ook Scherpenhuizen heeft zijn eigen zwart wit-

te rugbytrui in de vijf jaar dat hij bij het Quintus-dispuut Via Nostra zit nog nooit gewassen. ‘Het idee erafter is dat je niet alle herinneringen wegspoelt die je met je maten hebt gemaakt op de borrel en bij andere activiteiten.’ Bij veel dispuuten en gezelschappen is deze niet-wassen-regel heilig. Ook de vrouwen van het Quintus-dispuut Sté Amé weigeren hun (ooit) witte schildersbroeken in de wasmachine te stoppen, omdat ‘achter elke vlek een ander verhaal zit’. De inmiddels donkergrize broek van ‘Steamie’ Sara Williams (20, gezondheidswetenschappen) hangt aan haar trap. Het vormt een groot contrast met de rest van haar schone opgeruimde kamer. ‘Mijn broek is één grote gore vlek geworden. Ik weet echt niet meer welke verhalen er achter al die vlekken zitten’, geeft ze toe. ➤

Remco Scherpenhuizen van Quintus-dispuut Via Nostra

‘Toen er haren op mijn sinkende kilt groeiden, werd mijn moeder boos en heeft zij hem gewassen’

SSR-gezelschap de Bokkerijders, van links naar rechts: Thijs Vos, Kevin Lammersen, Pepijn van Loon, Cedric Keultjes en Joost Weggemans

Hoe viezer hoe beter

> ‘Op de eerste borrel wordt je broekgelijk helemaal vies. Ouderejaars zeggen dan voor de grap: “Ga maar zitten”. Dan word je door een borrelzaal van Quintus over de vloer gesleept door alle tjak, wat meteen wordt opgenomen door de dikke stof van je broek.’ Het vormt de perfecte voedingsbodem voor schimmel, volgens Williams. ‘Wij mogen er één keer per jaar mee onder de

‘Ik heb mijn kilt één keer gestoomd, want toen had ik schurft’

douche als de Witwinterborrel is geweest’, zeggen Maartje (21, wiskunde) en Isabelle (20, Security Studies) van het Augustijns vrouwengezelschap Medusa (die niet met achternaam in krant willen). Op de borrel dragen zij een groene broek met het dispuutslogo erop en een van hun zelf ontworpen shirts. De Witwinterborrel wordt georganiseerd door mannengezelschap Carpe Noctem. Zij toveren borrelzaal de Saint dan om tot een winterparadijs door met witte latex te gooien. ‘Alleen daarna mogen wij onze broek schoonmaken, omdat hij anders nooit meer groen wordt’, vertelt Maartje.

Ook bij de Bokkerijders is het niet gebruikelijk om de kilt te wassen, zegt Keultjes. ‘Bovendien is het bijna onmogelijk door alle plooiën die in de achterkant zitten en omdat hij van wol is. Het is heel veel gezeik en de eerstvolgende borrel zit hij toch weer helemaal onder het bier. Je ziet bij de meeste oudere kilts dat ze zo goed als recht op kunnen staan.’ Maar, geeft de Bokskanselier toe: ‘Ik heb mijn kilt één keer gestoomd, want toen had ik schurft.’ Na die ontboezeming volgen er meer. ‘Na de borrel flikker ik dat ding dronken ergens in een vochtig hoekje van mijn kast’, zegt Van Loon. ‘Drieënhalve week later pakte ik ‘m eruit en was de hele voorkant bepluisd. Toen er haar op begon te groeien en mijn moeder boos was omdat het zo erg stonk heeft zij hem gewassen.’ ‘Het is traditie, maar er zijn ook grenzen’, zegt Williams. ‘Bij Sté Amé mag je je broek altijd wassen als je doorgelekt bent. Een keer per jaar hebben we strandborrel met Da Vinci, een mannen-dispuut van Quintus, en dan gaan we met z’n alen de zee in. Maar of je broek daar echt schoner van wordt...’

Zo’n gezamenlijk wasmoment geldt bij meer disputen als enige uitzondering op de regel. ‘Op donderdagmiddag tijdens de El Cid is heel Via Nostra samen op Quintus. Dan worden er anytimers gegeven voor een frisse duik in de gracht. Op die middag springen er altijd wel twintig gasten van het dispuut met hun trui het water in’, vertelt Scherpenhuizen.

Net als de vrouwen van Sté Amé gaan de mannen van Via Nostra tijdens een midlustrumreis met zijn allen de zee in met hun trui. ‘Dat zijn twee

momenten waarop je je trui sowieso “wast”.’ Voorheen wasten de Bokkerijders jaarlijks tijdens de introductieweek van SSR hun kilt in ‘een of ander goor meer’. ‘Maar sinds kort is er geen meer meer’, zegt Van Loon. ‘Dus nu wordt ‘ie gewoon niet gewassen.’ Volgens Keultjes is het alternatief om tijdens de laatste borrel van het jaar in de gracht bij het Plantsoen de kilt te wassen door ermee te gaan skinny dippen. Maar waar bewaar je dan die beschimmelde broek, trui of ander stuk kleding? ‘Ik weet dat sommige Steamies hem in de zomer in de vriezer leggen’, vertelt Williams. ‘Dan schimmelt hij niet. Het risico is wel dat je na de zomer bent vergeten waar je broek is.’ Bokkerijder Joost Weggemans (23, geschiedenis) hangt zijn kilt gewoon in zijn kast tussen alle andere kleding. ‘Ik deed een keer mijn kledingkast open en toen kwamen er drie motten uit gevlogen. Dat is best wel smerig eigenlijk.’

‘Er zit toch een soort trots aan’, zegt Maartje. ‘Hoe goorder en versletener je broek is, des te vaker je erbij bent geweest en hoe meer herinneringen je hebt met Medusa. ‘Je loopt ontgroening voor die groene broek, die moet je verdienen. Daar doe je het uiteindelijk allemaal voor’, aldus Isabelle. Ze zijn wel blij dat zij een keer per jaar met hun broek onder de douche mogen. ‘We hebben namelijk ook gehoord dat er iemand van een ander dispuut een open wond had die enorm ging ontsteken toen er zo’n vieze broek overheen zat.’ Ondanks de slechte staat en de afgrijpselijke geur van hun kleding hechten de studenten er toch

wel veel waarde aan. ‘Ik draag er altijd nog wat onder’, vertelt Williams. ‘Dat ding mag mijn huid écht niet aanraken, daar reageert het niet goed op. Maar als ik tijdens een diesdiner tachtig vrouwen zie staan in dezelfde broek ben ik allang vergeten hoe goor het eigenlijk is en vind ik het fantastisch.’ ‘Aan het einde van de Via Nostra-ontgroening krijg je op een best zwaar moment die trui in

‘Als je je trui in de vriezer legt, kan hij niet schimmelen’

handen gedrukt’, zegt Scherpenhuizen. ‘Dat is het begin van jouw tijd bij het dispuut.’ Voor veel studenten is het dus ook een herinnering aan alle ontberingen die ze hebben moeten doorstaan. Bij de Bokkerijders kan de ontgroening soms wel negen maanden duren. ‘Het moment dat je die kilt krijgt, is een soort verademing’, zegt Keultjes. ‘Dat is bevrijding.’ Vandaar dat alle studenten zweren hun dispuutskleding altijd te zullen bewaren. Ook Weggemans gooit zijn kilt nooit weg, zegt hij nadat hij een Smirnoff Ice achterover heeft geslagen. ‘Ik bewaak hem met mijn leven.’

Isabelle (links) en Maartje van het Augustijns vrouwengezelschap Medusa

Remco Scherpenhuizen van Quintus-dispuut Via Nostra

SSR-gezelschap de Bokkerijders, van links naar rechts: Thijs Vos, Kevin Lammersen, Pepijn van Loon, Cedric Keultjes en Joost Weggemans

Hoe viezer hoe beter

> 'Op de eerste borrel wordt je broekgelijk helemaal vies. Ouderejaars zeggen dan voor de grap: "Ga maar zitten". Dan word je door een borrelzaal van Quintus over de vloer gesleept door alle tjak, wat meteen wordt opgenomen door de dikke stof van je broek.' Het vormt de perfecte voedingsbodem voor schimmel, volgens Williams. 'Wij mogen er één keer per jaar mee onder de

'Ik heb mijn kilt één keer gestoomd, want toen had ik schurft'

douche als de Witwinterborrel is geweest', zeggen Maartje (21, wiskunde) en Isabelle (20, Security Studies) van het Augustijns vrouwengezelschap Medusa (die niet met achternaam in krant willen). Op de borrel dragen zij een groene broek met het dispuutslogo erop en een van hun zelf ontworpen shirts. De Witwinterborrel wordt georganiseerd door mannengezelschap Carpe Noctem. Zij toveren borrelzaal de Saint dan om tot een winterparadijs door met witte latex te gooien. 'Alleen daarna mogen wij onze broek schoonmaken, omdat hij anders nooit meer groen wordt', vertelt Maartje.

Ook bij de Bokkerijders is het niet gebruikelijk om de kilt te wassen, zegt Keultjes. 'Bovendien is het bijna onmogelijk door alle plooiën die in de achterkant zitten en omdat hij van wol is. Het is heel veel gezeik en de eerstvolgende borrel zit hij toch weer helemaal onder het bier. Je ziet bij de meeste oudere kilts dat ze zo goed als recht op kunnen staan.' Maar, geeft de Bokskanselier toe: 'Ik heb mijn kilt één keer gestoomd, want toen had ik schurft.' Na die ontboezeming volgen er meer. 'Na de borrel flikker ik dat ding dronken ergens in een vochtig hoekje van mijn kast', zegt Van Loon. 'Drieënhalve week later pakte ik 'm eruit en was de hele voorkant bepluisd. Toen er haar op begon te groeien en mijn moeder boos was omdat het zo erg stonk heeft zij hem gewassen.' 'Het is traditie, maar er zijn ook grenzen', zegt Williams. 'Bij Sté Amé mag je je broek altijd wassen als je doorgelekt bent. Een keer per jaar hebben we strandborrel met Da Vinci, een mannen-dispuut van Quintus, en dan gaan we met z'n alen de zee in. Maar of je broek daar echt schoner van wordt...'

Zo'n gezamenlijk wasmoment geldt bij meer disputen als enige uitzondering op de regel. 'Op donderdagmiddag tijdens de El Cid is heel Via Nostra samen op Quintus. Dan worden er anytimers gegeven voor een frisse duik in de gracht. Op die middag springen er altijd wel twintig gasten van het dispuut met hun trui het water in', vertelt Scherpenhuizen.

Net als de vrouwen van Sté Amé gaan de mannen van Via Nostra tijdens een midlustrumreis met zijn allen de zee in met hun trui. 'Dat zijn twee

momenten waarop je je trui sowieso "wast". Voorheen wasten de Bokkerijders jaarlijks tijdens de introductieweek van SSR hun kilt in 'een of ander goor meer'. 'Maar sinds kort is er geen meer meer', zegt Van Loon. 'Dus nu wordt 'ie gewoon niet gewassen.' Volgens Keultjes is het alternatief om tijdens de laatste borrel van het jaar in de gracht bij het Plantsoen de kilt te wassen door ermee te gaan skinny dippen. Maar waar bewaar je dan die beschimmelde broek, trui of ander stuk kleding? 'Ik weet dat sommige Steamies hem in de zomer in de vriezer leggen', vertelt Williams. 'Dan schimmelt hij niet. Het risico is wel dat je na de zomer bent vergeten waar je broek is.' Bokkerijder Joost Weggemans (23, geschiedenis) hangt zijn kilt gewoon in zijn kast tussen alle andere kleding. 'Ik deed een keer mijn kledingkast open en toen kwamen er drie motten uit gevlogen. Dat is best wel smerig eigenlijk.'

'Er zit toch een soort trots aan', zegt Maartje. 'Hoe goorder en versletener je broek is, des te vaker je erbij bent geweest en hoe meer herinneringen je hebt met Medusa. 'Je loopt ontgroening voor die groene broek, die moet je verdienen. Daar doe je het uiteindelijk allemaal voor', aldus Isabelle. Ze zijn wel blij dat zij een keer per jaar met hun broek onder de douche mogen. 'We hebben namelijk ook gehoord dat er iemand van een ander dispuut een open wond had die enorm ging ontsteken toen er zo'n vieze broek overheen zat.' Ondanks de slechte staat en de afgrijpselijke geur van hun kleding hechten de studenten er toch

wel veel waarde aan. 'Ik draag er altijd nog wat onder', vertelt Williams. 'Dat ding mag mijn huid écht niet aanraken, daar reageert het niet goed op. Maar als ik tijdens een diesdiner tachtig vrouwen zie staan in dezelfde broek ben ik allang vergeten hoe goor het eigenlijk is en vind ik het fantastisch.' 'Aan het einde van de Via Nostra-ontgroening krijg je op een best zwaar moment die trui in

'Als je je trui in de vriezer legt, kan hij niet schimmelen'

handen gedrukt', zegt Scherpenhuizen. 'Dat is het begin van jouw tijd bij het dispuut.' Voor veel studenten is het dus ook een herinnering aan alle ontberingen die ze hebben moeten doorstaan. Bij de Bokkerijders kan de ontgroening soms wel negen maanden duren. 'Het moment dat je die kilt krijgt, is een soort verademing', zegt Keultjes. 'Dat is bevrijding.' Vandaar dat alle studenten zweren hun dispuutskleding altijd te zullen bewaren. Ook Weggemans gooit zijn kilt nooit weg, zegt hij nadat hij een Smirnoff Ice achterover heeft geslagen. 'Ik bewaak hem met mijn leven.'

Isabelle (links) en Maartje van het Augustijns vrouwengezelschap Medusa

Hoe Insta (even) sterker werd dan ikzelf

Sociale media geven jongeren de kans zichzelf te uiten, maar bepalen ook hoe ze zichzelf zien. Communicatiewetenschapper Annemarie van Oosten legt uit hoe dat werkt. **Mare-redacteur Marciëlle van der Kraan** weet uit eigen ervaring wat dat betekent. ‘Ik deed niet meer wat ik deed, ik deed wat Instagram mij vertelde.’

ILLUSTRATIE SILAS.NL

‘Heb jij nou je kont groter gemaakt op deze foto?’ Mijn beeldscherm licht op. Mijn hart slaat een slag over. Ik word overspoeld door paniek: ik ben betrap.

Ik was net twaalf toen ik Instagram downloadde op mijn iPod 5 die ik voor mijn verjaardag had gekregen. Snel zocht ik al mijn nieuwe vrienden uit de brugklas op en klikte op de volg-knop. Instagram was toen heel anders dan nu. Waar je nu uren kunt *doomscrollen* tussen dertig seconden durende videos van recepten, honden en politieke debatten (zo ziet mijn algoritme er in ieder geval uit), zag je toen vooral vierkante drie-pixel-foto's van boeken die mensen laz en paarden en screenshots van notities met ‘I ♥ Summer!!’, allemaal overgoten met hetzelfde paarse filter.

Na hooguit twintig minuten scrollen kreeg je de melding: ‘Je bent helemaal bij!’ Je hebt alle berichten van de afgelopen twee dagen bekeken.’ Die melding krijgen we al jaren niet meer.

‘Jongeren kijken constant elk vrij momentje op TikTok’, vertelt Annemarie van Oosten, communicatiewetenschapper aan de Universiteit van Amsterdam, die onderzoek doet naar de invloed van sociale media op het zelfbeeld van jongeren. ‘Daardoor is die scheidslijn tussen het offline en het online leven heel klein geworden. Welk effect dat op jonge mensen heeft, is heel individueel.’

Als ik naar mezelf kijk, waren sociale media in eerste instantie niet meer dan dom en onschuldig tijdverdrijf. Foto's maken vond ik altijd al leuk en dit gaf me een reden om het wat serieuzer aan te pakken. Van al mijn spaargeld kocht ik een spiegelreflexcamera en samen met vriendinnen maakte ik in het park foto's die we vervolgens trots online plaatsten. Elke Zillenial – de generatie tussen Millennials en Gen Z – zal zich nog wel het Instagram-account ‘fetching_tigerss’ herinneren, inmiddels allang niet meer actief. De zestienjarige Annegien Schilling uit Utrecht postte daar surrealistische beelden van foto's, wat haar destijds een miljoen volgers opleverde. Ik keek ernaar en dacht: dat wil ik ook. Al snel ontdekte ik welke apps ze gebruikte – en gatekepte deze – en begon te experimenteren. Ik haalde nooit haar niveau, maar mijn account groeide tot maar liefst vierduizend volgers, onder wie ook fetching_tigerss. Kinderen van andere scholen kenden mij zelfs. Ze vroegen mijn vriendinnen uit mijn hockeeteam: ‘omg, ken jij dé Marciëlle?’ Elke volger gaf mij meer zelfvertrouwen en elke like voelde als een bevestiging. Telkens als ik verhalen hoorde van mensen die met ontzag over mij spraken vanwege mijn Instagramaccount, voelde ik mijn status groeien.

Maar hypes duren nooit eeuwig. Toen de surrealistische trend uitdoofde, ging ik gewone foto's van mezelf plaatsen. De volgers bleven, maar de likes daalden. Dat kon ik niet verdragen. Dus ontdekte ik apps waarmee je likes kon verdienen door ze zelf aan anderen uit te delen. Zo hield ik het kunstmatige minimum van vierhonderd likes per foto in stand. Soms tikte ik de achthonderd of duizend aan. Het werkte verslavend. Ik wil niet weten hoeveel uren ik eraan verloren heb.

‘Je identiteit ontstaat altijd in relatie tot anderen’, legt Van Oosten uit. ‘Op sociale media presenteert je jezelf, dat noemen we *impression management*. Je hebt veel meer regie over welk beeld je neerzet, en daar krijg je feedback op. Soms is dat bevestiging, soms kritiek. Mensen met veel zelfvertrouwen zoeken die validatie vooral op uiterlijk. Mensen met depressieve gevoelens gebruiken sociale media juist vaker om zich te vergelijken met anderen. Het is een manier om te begrijpen wat “normaal” is en dat beïnvloedt hoe je naar jezelf kijkt.’

Zelf heb ik nooit het idee gehad dat ik met zware gevoelens worstelde, maar ook bij mij sloop die voortdurende vergelijking er langzaam in. Merkkleding, hippe restaurantjes en foto's langs de Amsterdamse grachten werden ineens belangrijke maatstaven, ook voor mij. Ik kocht tweedehands designerstukken via Marktplaats, lunchte expres buiten de deur zodat ik daarvan een perfecte foto kon maken, en sleurde mijn moeder tijdens een dagje Amsterdam op iedere straathoek achter de camera. In plaats van dingen te doen die ik deed op Instagram, deed ik dingen die Instagram mij vertelde te doen.

‘Alles wat je van jezelf presenteert, wordt onderdeel van je zelfbeeld’, zegt Van Oosten. ‘Of dat nu foto's zijn van je sociale leven, die leuke restaurantjes of juist politieke of feministische content. Het gaat om dat moment waarop je jezelf afvraagt: wat wil ik laten zien? Je primet jezelf eigenlijk met een bepaalde eigenschap en dat beïnvloedt hoe je jezelf ziet.’ Hoeveel invloed sociale media hebben, hangt ook af van je omgeving. ‘Als ouders, vrienden of klasgenoten ook om geld of status geven, hebben sociale media natuurlijk veel meer effect op jou. Dan kan jaloezie sneller ontstaan dan in een omgeving waar dat minder speelt.’

Hoevel ik weinig ben tekortgekomen zat ik op school tussen kinderen van extreemrijke ouders. Kinderen van CEO's, beroemde kunsthandelaars of succesvolle advocaten gingen toch altijd net iets vaker op vakantie, droegen jassen met de

waarde van mijn hele kledingkast en dineerden in de meest luxe restaurants. Heel graag wilde ik net zo zijn als zij. Met een app hield ik obsessief bij wie me volgde en wie niet. Zag ik dat klasgenoten wel mijn vriendinnen, maar niet mij volgden, dan voelde dat als een afwijzing. Mijn zelfbeeld liep daardoor deuken op. Maar dat deed ik eigenlijk vooral mezelf aan.

‘Sociale media kunnen voor contrasterende gevoelens zorgen’, vertelt Van Oosten. ‘Aan de ene kant zorgen ze voor verbondenheid met je vrienden, omdat je meer contact met ze kan hebben en volgt wat ze allemaal doen. Maar tegelijkertijd zie je ook veel meer dingen die niet goed zijn voor je zelfvertrouwen, zoals mensen die jou niet terugvolgen of vrienden die samen iets gaan doen waar jij niet bij bent. Dat kan natuurlijk zorgen voor gevoelens van uitsluiting, eenzaamheid en onzekerheid.’

Daarbovenop kwam mijn worsteling met uiterlijk. Selfies waren in mijn ogen vaak net niet goed genoeg: mijn haar te plat, mijn kin te laag, mijn ooglid te zwaar. Tot ik FaceTune ontdekte. Eerst poetste ik alleen oneffenheden als pukkels weg. Later werden mijn tanden witter, mijn neus kleiner, mijn ogen groter en blauwer. Ik begon te geloven dat ik er echt zo uitzag, maar dat het alleen “niet goed was vastgelegd” op de foto. Het escaleerde na een kerstshoot met vriendinnen. Op een foto lachte ik leuk, maar mijn billen leken te zijn verdwenen. Dat loste ik op met een paar snelle aanpassingen. Ik had die billen immers, je zag ze alleen niet goed op deze foto. En toen was daar dus opeens dat ene bericht, in de groepschat van al mijn vriendinnen, met screenshot en al. ‘Heb jij nou je kont groter gemaakt op deze foto? Die kerstbal achter je is helemaal vervormd.’ En reacties als: ‘Die heeft wel een heel gekke vorm’. En: ‘Verkopen ze zulke kerstballen?’ Ik kon wel door de grond zakken. Ik verwijderde de foto en ontkende alles, maar ik was betrap.

We weten allemaal dat foto's regelmatig worden bewerkt, zegt Van Oosten. ‘En dat hoeft niet erg te zijn. Het bevordert ook de creativiteit, zoals make-up dat ook doet. We passen allemaal manieren toe om onszelf mooier te maken. De vraag is: in hoeverre bepaalt het jouw zelfbeeld? Heb je het nodig om jezelf waardevol te vinden, dan kan het verkeerd uitpakken. ‘Sociale media geven ons ook inspiratie en geven ons de kans te oefenen met identiteit en zelfpresentatie. Dat hoort bij je ontwikkeling. Sociale media maken het alleen heel makkelijk om je erin te verliezen.’ Daarom is het belangrijk dat je zelfbeeld uit meerdere dingen dan alleen sociale media blijft bestaan. ‘Zorg dat je weet op welke gebieden je jezelf ook hoog waardeert, dan heb je altijd iets om op terug te vallen. Bedenk: ik vind het belangrijk om er goed uit te zien, maar ik vind het ook belangrijk om goed te zijn in sport of om goede cijfers te halen.’

Betrapt worden was mijn wake-up-call. Na dat moment verwijderde ik meteen alle apps waarmee ik mijn online zelfbeeld vormde. Het was de laatste keer dat ik, op zonnige filters na, nog foto's bewerkte. En gelukkig had ik dingen waarop ik terug kon vallen: ik kan best prima hockeyen, kan goed met een camera overweg en heb – mede dankzij mijn obsessieve tijd met merkkleding – best een leuke kledingstijl ontwikkeld. Ik had die bewerkte foto's niet meer nodig om me goed over mezelf te voelen. Nu haal ik nooit meer dan driehonderd likes (eerder de helft daarvan), vergeet ik foto's te plaatsen van vakanties of van dinertjes buiten de deur en post ik soms voor de grap lelijke foto's van mezelf met drie onderkinnen. Het heeft heel lang geduurd voor ik ervoor uit durfde te komen dat ik mijn foto's een tijdje heb gefotoshopt. Dat ik dit nu openlijk kan vertellen, zegt misschien wel meer over mijn zelfvertrouwen dan duizend likes ooit hadden kunnen doen.

De fraudeur zit in je broekzak...

Hoe moet de universiteit omgaan met AI? *Mare* gaat op zoek naar het antwoord. Terwijl beleid achterblijft, worstelen zowel studenten als docenten met de grenzen van toelaatbaar gebruik. En daarom moet de universiteit grondig op de schop. ‘Met deze aantallen is fraude detecteren simpelweg niet te doen.’

DOOR VINCENT BONGERS, LISA BOSHUZEN EN SEBASTIAAN VAN LOOSBROEK
ILLUSTRATIE PIETER BROUWER

I. Een noodgreep

Tijdens college gaf een medestudent een nogal typerende prompt aan ChatGPT, vertelt Wisse Versteeg, masterstudent international relations. ‘Ik vind het eigenlijk altijd kut als ik het gebruik. Maar bij tijdgebrek schiet ik in de stress en denk: shit, was ik maar eerder begonnen. Het is heel handig, maar je moet het met mate gebruiken. Als je het zo omschrijft, lijkt het haast wel een soort drug.’ Ook voor Ryan, bachelorstudent data science en AI, is tijdsdruk een belangrijke factor om de hulp van de apps in te roepen. ‘Hoe dichterbij de deadline komt, hoe groter de kans dat ik AI ga gebruiken’, zegt hij. ‘Ik pas het toe als ik niet de tijd heb om op eigen houtje een goed cijfer te halen.’ Het gebruik van generatieve *large language models* zoals ChatGPT, Claude, Copilot en Gemini is gemeengoed geworden onder studenten. Toch zijn er grote verschillen in hoe ze deze apps inzetten om hun studie makkelijker te maken. Een deel worstelt met de ethische vragen die de AI-revolutie oproept: is het fraude? Leer ik wel voldoende tijdens mijn studie als ik de apps gebruik? Ben ik (te) afhankelijk van AI geworden? Intussen voeren sommige docenten strijd tegen de technologie door zeer strenge anti-AI-regels in te voeren en studenten te laten beloven geen chatbots te gebruiken en probeert de universiteit overkoepelend beleid op te stellen. Onlangs gaf de universiteitsraad echter een negatief advies over dat plan. Reden: de visie van het college op AI was niet helder. Maar ook de faculteiten zelf ontwikkelen richtlijnen. Zo heeft Rechten een document opgesteld met vier scenario’s voor het gebruik van AI bij schrijfpodrachten die studenten thuis maken. In ieder scenario moeten studenten verantwoorden hoe ze AI hebben toegepast. De opleiding Science for Sustainable Societies is Engelstalig, zegt de eerstejaarsstudent. In schrijfpodrachten past ze ChatGPT toe om zinnen beter te formuleren. ‘Het is lastig om papers in professioneel Engels te schrijven. Dat kan je onzeker maken.’ AI op deze manier gebruiken is geen fraude, vindt ze. ‘Ik doe wel zelf het onderzoek.’ Ze gebruikt de app ook om concepten duidelijk uitgelegd te krijgen in het Nederlands en praat ertegen alsof het een mens is. ‘Dan zeg ik: “Ik moet een paper schrijven en deze zaken moeten erin staan. Wat is dan de beste manier om dat te doen?”’

II. Claude als welwillende meelezer

‘Ik laat geen essays schrijven door AI-tool Claude’, zegt een masterstudent international relations die vaak de hulp van AI inroept bij zijn studie. ‘Ik maak zelf een opzetje en gooi die tekst dan door Claude. Hij is een soort *thesis supervisor* die meeleest.’ Als de app vervolgens met een betere tekstsuggestie komt, is de verleiding groot om die te kopiëren. ‘Ik probeer er zelf iets anders van te maken, maar de zin die Claude voorstelt is toch vaak de basis. Het is lastig om daarvan af te stappen.’ Ethisch gezien gaat hij niet te ver, vindt hij. ‘Op de middelbare school checkte je vader je profielwerkstuk. Is het dan nog van jezelf of niet? Ik heb wel het gevoel dat het nog steeds mijn eigen werk is.’ Wel snapt hij de kritiek op het gebruik van AI. ‘Als je iets niet helemaal zelf hebt geschreven, kun je het ook zien als een vorm van plagiaat.’ Maar nieuw zijn hulpmiddelen allerminst, voegt hij eraan toe. ‘Vroeger kocht je samenvattingen van vakken, nu maakt Claude ze.’ Voor het opstellen van proeftentamens is Claude ook handig. ‘Als je dan vraagt: “Hoe maak ik van antwoorden die een zes opleveren een acht?” krijg je daar best nuttige informatie over.’

III. Minder vaardigheden, luier lezen

Toch vindt ook hij het belangrijk om niet te veel van het werk aan de apps over te laten. ‘Ik wil leren van mijn studie. Je kunt er wellicht mee weggkomen als je een AI-essay inlevert, maar dan mis je wel essentiële kennis.’ Hij erkent dat hij bepaalde zaken nu niet voldoende traint. ‘Ik kan me bijna niet meer voorstellen dat ik vervelende klusjes, zoals literatuurlijsten opstellen, nog zelf doe. Je wordt ook een wat luie lezer. Ik kan nog steeds zelf de kern uit teksten halen, maar die vaardigheid wordt er niet beter op.’ Versteeg weigert AI toe te passen, maar ziet dat het overgrote deel van zijn medestudenten dat wel doet. In werkgroepen merkt hij dat veel van hen niet goed zijn voorbereid. ‘Dat was voor de komst van ChatGPT ook al zo, maar de app maakt het makkelijker om ermee weg te komen. Jammer, ik hoor liever wat jij denkt dan wat je chatbot je vertelt.’ Sommige medestudenten generen zich voor het gebruik van AI, anderen zijn heel enthousiast, stelt hij. ‘Ik vind het lastig om te veroordelen, maar we moeten betere afspraken maken over wat wel en niet mag.’ ‘Ik vind het mijn eigen verantwoordelijkheid of ik AI toepas of niet’, aldus de student Science for Sustainable Societies. ‘Er zijn wel docenten die in gesprek gaan met

studenten over AI, en in de syllabi van de vakken staat ook of en hoe je het mag gebruiken.’ Tegelijkertijd worstelt ze met de effecten ervan. ‘Het is veel te snel en ondoordacht geïmplementeerd. Ik geef bijles aan basisschoolkinderen en zelfs die zeggen soms: “Daar heb je ChatGPT voor.” Mijn reactie is dan: “Nee, het is superslecht voor het milieu en het is heel belangrijk dat je zelf nadenkt.”’

IV. Veel onontdekt misbruik

De studenten die AI gebruiken voor hun papers zeggen daarop nog nooit door docenten te zijn aangesproken. ‘Ik ben nooit betrapt’, zegt student Ryan. ‘Vroeger was het doel om tot de beste oplossing te komen, nu kan AI er zelf voor zorgen dat het resultaat niet op AI lijkt. Als ik het toepas, heb ik zelf al een code of een tekst gemaakt en laat de app daarop verder bouwen. Daarom komen ze er nooit achter.’ Toch zien examencommissies een kentering. ‘Veel zaken hebben betrekking op oneerlijk gebruik van AI’, zegt Alexandre Alfonso, voorzitter van de examencommissie bestuurskunde. In 2022-2023 waren er maar twaalf gevallen van fraude: van plagiaat tot ongeoorloofd gebruik van AI. In 2024-25 waren dat er meer dan zestig. ‘Dit collegejaar staat de teller al op veertig. Het gaat om twaalf meldingen van plagiaat, de andere gevallen zullen voornamelijk over het onrechtmatig gebruik van AI-tools gaan.’ Ook verschillende examencommissies van de faculteit Geesteswetenschappen zien een ‘duidelijke stijging in het aantal gemelde fraudegevallen waarbij AI een rol

speelt’, aldus de ambtelijk secretarissen in een gezamenlijke mail. Er worden ook meer sancties opgelegd als ongeoorloofd AI-gebruik is vastgesteld. Hoewel het aantal meldingen niet overal is toegenomen, zien de commissies wel dat de aard van de fraude is verschoven van klassiek plagiaat naar situaties waarin teksten origineel lijken, maar waarin onjuiste of verzonden bronnen en/of citaten staan. Dat maakt het een stuk lastiger om gesjoemel te herkennen. Bovendien levert dat veel extra werk op voor docenten, zegt Jan Robbe, voorzitter van de examencommissie bij Rechten. ‘Het vereist een nauwkeurige controle van bronverwijzingen, of een gesprek met de student, om te kunnen aantonen dat er inderdaad sprake is van ongeoorloofd AI-gebruik. Beide zijn tijdrovend.’ Bij politicologie was er in het collegejaar 2022-2023 maar één van de 21 zaken die over AI ging. De rest was klassiek plagiaat, vertelt examencommissievoorzitter Floris Mansvelt Beck. Het jaar erop ging het om dertien zaken waarvan er acht niet bewijsbaar waren. Vorig collegejaar waren er vijftien meldingen waarvan negen niet bewijsbaar. ‘Vaak zitten daar zaken met AI tussen.’ Bij het Leiden Institute of Advanced Computer Science gaan de meeste fraudegevallen over het ongeoorloofd AI-gebruik, zegt Suzan Verberne, voorzitter van de examencommissie. Maar het totale aantal zaken is niet toegenomen. ‘Andere vormen van fraude zijn verminderd. Vroeger kopieerden studenten werk van elkaar.’ Ook Bram Leven, examencommissievoorzitter van International Studies, ziet geen duidelijke toename,

maar het valt hem op dat vooral eerstejaars zich laten verleiden tot het gebruik van chatbots zonder toestemming van de docent. Volgens hem is misbruik van AI op twee manieren te ontdekken: de stijl waarin de tekst is geschreven, en het gebruik van valse bronnen. ‘Voor dat eerste is niet altijd sluitend bewijs, maar dat hoeft strikt genomen ook niet om een essay ongeldig te verklaren. Een sterk vermoeden kan ook al gegrond zijn, AI zijn we hier terughoudend in. Het opgeven van valse bronnen is wel te checken, maar dat vergt veel meer werk van docenten. Als blijkt dat bronnen niet bestaan, vragen we de student op gesprek te komen.’ In dat gesprek vertelt de commissie dat studenten door het ongeoorloofd gebruik van AI niet de vaardigheden opbouwen die ze nodig hebben. ‘Ik heb het idee dat die gesprekken succesvol zijn. Ongeveer de helft geeft ongeoorloofd gebruik toe. Slechts een heel kleine groep blijft glashard ontkennen.’

V. Waar blijven de regels?

‘Veel AI-gebruik wordt niet eens gedetecteerd’, stelt Afonso. ‘Omdat we zoveel studenten hebben, is het voor de meeste docenten simpelweg niet te doen om alle bronnen te checken.’ ‘Er is een groter risico dat veel gevallen onontdekt blijven ten opzichte van andere vormen van fraude’, zegt Verberne. ‘Wij hebben laatst een scriptie ongeldig verklaard vanwege overmatig AI-gebruik. Maar wij weten natuurlijk niet wat die student nog meer met AI heeft gedaan.’ Plagiaat werd voorheen getoetst met het programma

‘We worden er nu allemaal dommer van, terwijl we er ook slimmer van kunnen worden’

Turnitin, waarbij met percentages werd aangegeven hoeveel van het document overeenkwam met externe bronnen. ‘Dat heeft inmiddels geen waarde meer’, vindt Verberne. ‘Het is eerder verdacht als er een heel laag plagiaatpercentage uitrolt. Dan is het waarschijnlijk gegeneerd met AI, omdat het nergens mee overlapt.’ De drempel om te frauderen is een stuk lager geworden, zegt Mansvelt Beck. ‘Een student die vroeger in paniek raakte of iets kwaads in de zin had, moest tekst uit boeken overschrijven of had er anderen bij nodig. Dat kost veel meer moeite dan het aan ChatGPT vragen. Die zit in je broekzak.’ Dat is zorgelijk voor de onderwijskwaliteit, vinden de voorzitters. ‘We moeten onze studenten beter uitleggen waarom het belangrijk is om zelf te leren schrijven, en dat wij hen van goede feedback willen voorzien. Als ze dat begrijpen, zullen ze minder geneigd zijn naar AI te grijpen’, hoopt Leven. ‘Ze leren niet als ze het niet zelf doen’, zegt Verberne. ‘We worden er nu allemaal dommer van, terwijl we er ook slimmer van kunnen worden.’ Zij pleit voor een verandering van het leerproces waarbij ‘studenten programmeren en schrijven wanneer dat nodig is’ en AI alleen wordt gebruikt als hulpmiddel wanneer het ‘geen cognitieve taken vervangt’. Maar daarvoor zijn wel duidelijke regels en richtlijnen nodig vanuit de universiteit, vinden alle voorzitters. ‘Die ontbreken nu’, aldus Afonso. ‘Iedereen binnen de universiteit zat lang naar elkaar te kijken: wat zullen we eens gaan doen aan dit probleem? Wie komt er met een oplossing? Maar dan gebeurt er natuurlijk niets.’ >

...dus RIP colleges en tentamens?

AI gaat de toekomst van het onderwijs onherroepelijk veranderen. ‘We moeten samen leren hoe we *ermee* kunnen werken en niet *ertegen*.’

DOOR VINCENT BONGERS, LISA BOSHIJZEN EN SEBASTIAAN VAN LOOSBROEK
ILLUSTRATIE PIETER BROUWER

A. Ongeloof, protest en boosheid

‘Als ik op de universiteit lezingen geef over AI kan ik vaak mijn verhaal niet afmaken omdat er boze docenten in de zaal zitten die in opstand komen’, zegt Marc Cleiren. ‘Volgens hen is AI *crap*.’ Maar Cleiren betoogt juist dat het onderwijs nooit meer zal worden zoals het was. ‘Dat proces is onomkeerbaar.’ Behalve AI-adviseur van de faculteit Sociale Wetenschappen is hij ook universitair hoofddocent gespecialiseerd in rouw. En als het over de toekomst van het onderwijs gaat, komen die twee samen, betoogt hij. ‘Bij een deel van de docenten wiens identiteit met onderwijs is verweven veroorzaakt dat gevoelens die lijken op die van rouwende mensen: ongelof, protest en boosheid.’ De universiteit ontkomt er niet aan om een strategie en regels te ontwikkelen om met AI om te gaan. Studenten grijpen massaal naar steeds nieuwere versies van ChatGPT, Claude en Gemini: taalmodellen die steeds sterker worden en waarvan het gebruik steeds moeilijker is te detecteren. Daarom zullen docenten op zoek moeten naar andere manieren om kennis en vaardigheden aan te leren én te testen. Tegelijkertijd biedt AI ook kansen voor beter onderwijs, gericht onderzoek en kan het allerlei tijdrovende klusjes overnemen.

Hoe radicaal AI de academie gaat veranderen, daarover zijn de meningen verdeeld. De universiteit moet in ieder geval accepteren dat het niet zal verdwijnen, stelt Alexander Djurrema, bachelorstudent Data Science and AI. ‘We moeten samen leren hoe we *ermee* kunnen werken en niet *ertegen*.’ Om ‘het juiste gebruik van AI te promoten’ richtte hij samen met Nicolás Rodríguez en twee andere medestudenten het Leiden Universal Network for Innovation and AI Exploration (LUNIX) op. ‘Het gaat erom dat we moeten weten hoe we met chatbots moeten praten en begrijpen wat hun beperkingen zijn’, legt Rodríguez uit.

‘Je kan het prima gebruiken voor het verkennen van mogelijke titels voor literatuurreviews, het checken van spelling en een bepaalde mate van analyse’, stelt Christine Moser, hoogleraar Sustainable Organizing, die onlangs in Leiden sprak over de toepassing van AI in het hoger onderwijs. Maar menselijke interventie zal volgens haar altijd essentieel blijven. ‘Dat AI hallucineert zal niet verdwijnen.’ Cleiren heeft wel vertrouwen: ‘Als ik een degelijke app goed instrueer, krijg ik een rapport dat echt niet onderdoet voor een stuk waarmee een deskundige op de propfen komt. AI is een hulpe dat tegenwoordig slimmer kan zijn dan de student én de docent.’

B. Stoppen met grote colleges en tentamens

Het werk van de docent gaat hoe dan ook fundamenteel veranderen door de technologie, stelt Cleiren. ‘Onze rol wordt het orkestreren en regisseren van zowel studenten als AI. De docent moet daarvoor op een hoger didactisch niveau gaan werken: visie hebben op hoe studenten optimaal leren en welke problemen zij tegenkomen om tot kennis te komen.’

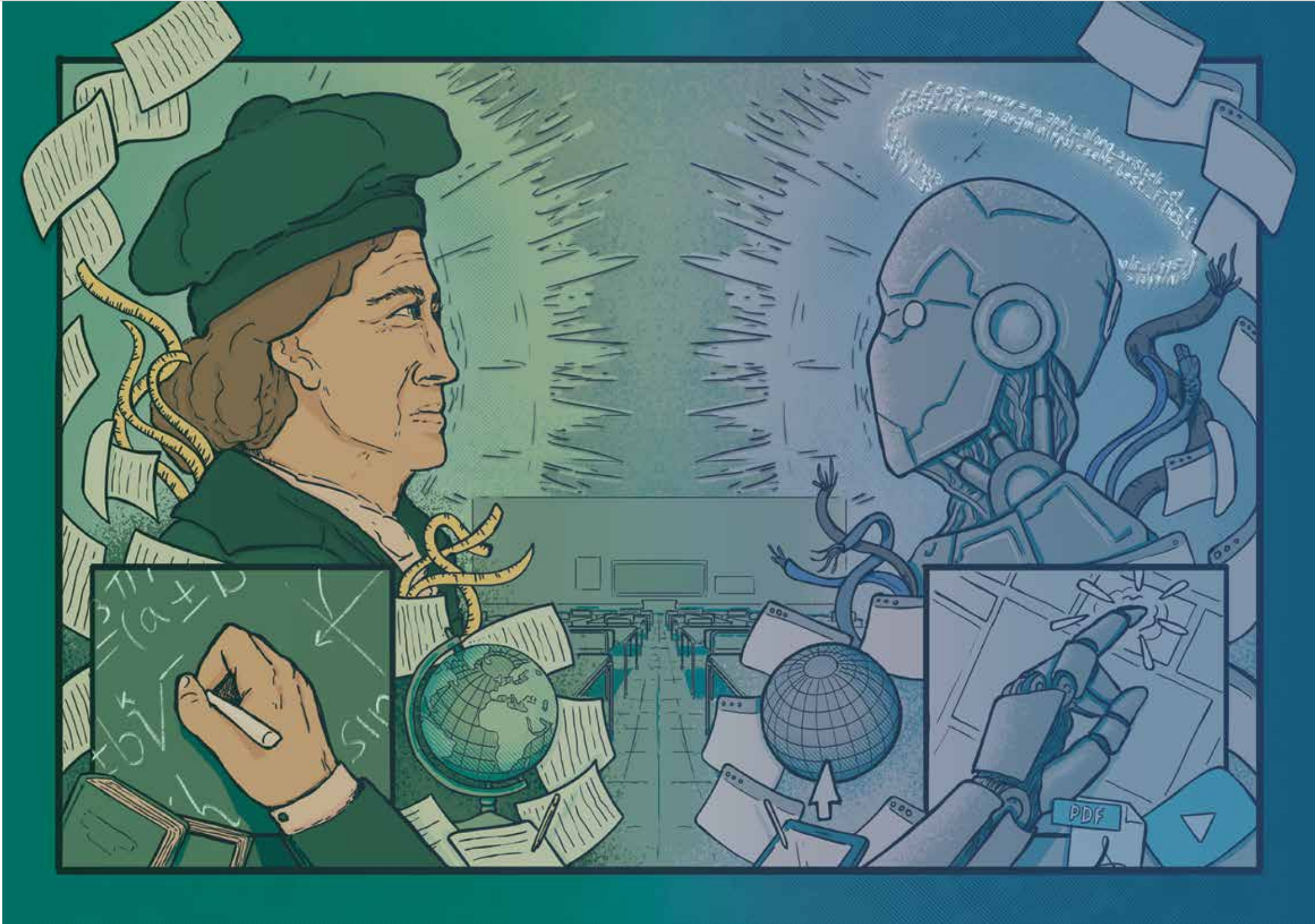
De universiteit is volgens hem niet voldoende voorbereid op die rol. ‘Helaas wordt de staf voornamelijk opgeleid in onderzoek. In het nieuwe Spuigebouw zie je bijna alleen

maar collegezalen. AI het onderwijs lijkt nog te zijn gericht op doceren aan grote groepen studenten. Dat gaat juist verdwijnen door AI.’ En dat geldt wat hem betreft ook voor tentamens. ‘In het onderwijs bestaat het onzalige idee dat we studenten vaak tussentijds moeten toetsen voor cijfers. We moeten ons daar juist minder op richten en meer de nadruk leggen op het vormen van de student. Veel studenten starten met het idee dat ze iets willen leren, maar door veel te tentamineren krijgen ze geen tijd en ruimte om dat goed te doen, dus grijpen ze onder stress snel naar de apps.’ Een scriptie schrijven is geen valide test van kennis meer, vindt hij. ‘Je moet er komen door een socratisch gesprek, lijkend op de verdediging van een proefschrift. Dat kan als AI taken van docenten overneemt, of als de apps voor individuele kennisbegeleiding zorgen, waarvoor de docenten zelf nooit tijd hebben.’ De prioriteit van veel docenten ligt vooralsnog bij het AI-proof maken van de toetsing. ‘Veel docenten experimenteren met het heel ouderwets afnemen van tentamens met pen en papier’, zegt Moser. ‘Ook mondelinge toetsing speelt een belangrijke rol.’ ‘Dat is echter problematisch als het gaat om eerlijk toetsen’, vindt universitair docent bestuurskunde Andrei Poama. ‘Sommige studenten zijn heel goed in mondelinge examens, bluffen zich daar doorheen. Anderen zijn juist verbaal minder sterk. Je kunt ook schriftelijk vervolgvragen stellen, dan ben je minder afhankelijk van de verbale vaardigheden van de student.’

C. Wantrouwen voorkomen

Poama is een van de initiatiefnemers van het project *Fair Educational Assessment in the Age of AI* (FAIR-ASSESS) waarin medewerkers en studenten van de zeven Leidse faculteiten de uitdagingen rondom AI onderzochten. ‘Het gaat ons vooral om de vraag: wat zijn eerlijke vormen van toetsing nu AI op grote schaal beschikbaar is?’ Hij vindt het bijvoorbeeld heel spijtig dat zijn opleiding vanwege de fraudegevoeligheid minder gebruik wordt gemaakt van take-home-essays. ‘Een essay schrijf je bij voorkeur niet in twee à drie uur in een tentamenzaal. Je wilt wat rondwandelen, even kauwen op de opdracht en een tijdje goed kunnen nadenken. We zouden iets van een *assessment bootcamp* kunnen opzetten. Dat je een dag krijgt om een essay te schrijven op de universiteit, maar dat je ook tussen-door kunt gaan lunchen. We moeten in ieder geval voorkomen dat we naar een academisch klimaat gaan waarin we studenten gaan wantrouwen.’

Om toetsing eerlijk en valide te houden is er sowieso meer tijd per student nodig, zegt collega en mede-organisator Josette Daemen. ‘Daar is geen financiering voor en het ziet er niet naar uit dat dat gaat veranderen. Juist tijdgebrek zal de negatieve kanten van AI-gebruik versterken. Dat geldt voor studenten en docenten. Als we niet meer tijd krijgen, rijst er bij mij toch wel een dystopisch beeld op van de ontwikkeling van AI-gebruik in het hoger onderwijs.’ Onlangs verscheen het FAIR-ASSESS-rapport met aanbevelingen voor regulering van AI. ‘Je kunt concrete regels invoeren’, zegt Daemen. ‘Aan de Universiteit

‘Wat zijn eerlijke vormen van toetsing nu AI op grote schaal beschikbaar is?’

van Amsterdam is er bijvoorbeeld een instituut dat de regel heeft dat vijftig procent van de beoordelingen van studenten met een AI-proof methode moet gebeuren.’ Dat zou bijvoorbeeld een ‘ouderwets’ tentamen kunnen zijn. Verder is van belang dat studenten ‘AI-geletterd’ zijn, aldus Daemen: ze moeten niet alleen weten hoe het werkt, maar ook wat de tekortkomingen en de ethische implicaties van het gebruik zijn. Tijdens bijeenkomsten van het project kwam naar voren dat het essentieel is dat er veel ruimte moet blijven voor eigen invulling door faculteiten, instituten en docenten.

‘Het is aan de docenten zelf om te bepalen wat de impact van AI is op hun veld. Een wetenschapper die bij *computer science* werkt, vertelde bijvoorbeeld dat het heel raar is om AI niet te gebruiken voor coderen. Maar bij Geesteswetenschappen waar de focus op schrijven ligt, is het redelijk dat je heel terughoudend bent in het gebruik toestaan.’

D. Pedagogische assistenten

AI kan het onderwijs wel degelijk verbeteren, ondervonden studenten bij Data Science & AI. ‘Bij het vak calculus kregen wij een op maat gemaakt *large language model* dat was getraind op al het lesmateriaal’, vertelt Rodríguez. ‘Het geeft nooit direct het antwoord, maar fungeert als assistent zodat de student uiteindelijk zelf tot het juiste antwoord kan komen.’ Leiden loopt voor bij de ontwikkeling van zogenoemde Pedagogical AI Assistants (PAIA’s), legt Cleiren uit. ‘Bij bepaalde vakken gebruiken we bijvoorbeeld de Research Refiner. Als een student onderzoek wil uitvoeren, gaat deze het gesprek aan met de app, maar wel pas na zelf het thema

en de richting te hebben bepaald. De Refiner zet hen vervolgens aan het denken: Hoe wil je dat onderzoek opzetten? Wie wil je benaderen?’

Liesbet Winkelmolen, universitair docent bij Dutch Studies, ontwikkelde voor haar studenten de chatbot Lela Groen. ‘Mijn studenten vinden het moeilijk om met Nederlanders te praten, omdat hun Nederlands nog gebrekkig is’, legt ze uit. ‘Hoe ideaal is het dat ik mijn studenten kan laten chatten op hun eigen niveau met een bot die ook hun soms gebrekkige zinsconstructies herkent?’ Aanvankelijk was Winkelmolen enthousiast, maar toch zag ze ook nadelen. ‘Studenten vonden het leuk, maar praatten er alleen mee als ik het ze vroeg; thuis gingen ze er niet mee aan de slag.’ Ook zegt ze dat het invoeren van nieuwe woorden ‘klereveel werk’ is en dat ze haar studenten liever met echte mensen ziet praten.

Of haar studenten dankzij Lela Groen de taal sneller leren, kan ze niet zeggen. ‘Daar zijn onze groepen te klein voor. We moeten echt nog uitproberen wat wel en niet werkt. Iets leren kost tijd en moeite, ook met AI. We moeten niet denken dat dit de oplossing is voor alles.’ Toch is hoogleraar technologie en privaatrecht Tycho de Graaf, tevens lid van het AI-kernteam bij de faculteit Rechten, positief. ‘Voor het vak verbintissenrecht heb ik AI gevraagd bepaalde arresten op rechtspraak.nl samen te vatten, en ze in een illustratie te laten zien in de huisstijl van de universiteit, toegespitst op tweedejaars.’ ‘Het achterliggende idee – één beeld zegt meer dan duizend woorden – werkte, merkte hij. ‘Voorheen plukte ik stockfoto’s van internet, nu zijn de illustraties veel meer toegespitst op de inhoud. Daardoor onthouden studenten de

arresten ook beter.’

Kernteamvoorzitter en docent arbeidsrecht Marije Schneider laat studenten AI gebruiken om feedback te geven op hun eigen essays. ‘Vervolgens leveren ze hun essay in samen met de door AI gegenereerde feedback. Daarna geef ik feedback op de essays, waarna we klassikaal mijn feedback met die van AI vergelijken.’

‘Ik vraag ook metafeedback aan AI. Met toestemming van de studenten upload ik hun essays en vraag ik AI om de top twintig gebruikte bronnen op te halen, waar het misgaat in de argumentatie, in hoeverre ze zich aan de opdracht hebben gehouden en hoe ik mijn didactiek kan verbeteren zodat de resultaten van de essays de volgende keer dichter bij de opdracht liggen. Ik bespreek de AI-feedback ook klassikaal.’

De feedback van AI komt vaak overeen met die van haarzelf, oordeelt ze. ‘Maar ik ben niet overbodig. De studenten zeggen zelf ook dat ze mijn feedback doorgaans fijner vinden omdat die duidelijker en concreter is.’ ‘Het leuke is dat je ook de “temperatuur” van die feedback kan bepalen’, weet bestuurskundige Poama. ‘Je kunt de reacties humoristisch of een beetje passief-agressief en kritisch maken. AI moet geen hielenlikker zijn, en dat zijn de commerciële apps wel. Die vinden zelfs de domste vraag die je stelt nog geweldig.’

E. Zelf apps bouwen of zelf nadenken?

Verschiede toepassingen kunnen onderzoek doen aanzienlijke vergemakkelijken, vertelt De Graaf. ‘Agentic AI neemt je browser over en zoekt op basis van je opdracht zelf bronnen op. Door AI drie bronnen tegelijk te laten

opzoeken of voetnoten op de juiste wijze te laten noteren in de bibliografielijst boek ik tijdswinst. In plaats van dat ik me moet bezighouden met dit soort suffe taken kan ik me concentreren op lezen, ideeën genereren en schrijven.’ ‘Ik heb zelf een demo-app AcademiCheck gebouwd waarmee je de kwaliteit van rapporten, scripties en papers op verschillende niveaus kunt beoordelen’, zegt Cleiren. ‘Het bouwen kostte me een uur. Als Capgemini en Deloitte een rapport doorlichten, rolt er echt geen betere analyse uit.’

Niet iedereen deelt dat enthousiasme. ‘Ik gebruik AI heel weinig voor inhoudelijk onderzoek’, zegt bestuurskundige Poama. ‘Soms voer ik een prompt in om te kijken of er wellicht vakliteratuur is die ik heb gemist. Voor het creatieve proces pas ik het niet toe. De apps zijn in de politieke filosofie niet erg bruikbaar. Het maakt je ook dommer en dat wil ik niet.’ Hij ziet het gebruik van AI wel opduiken in zijn vakgebied. ‘Ik ben redacteur van het vakblad *Ethical Theory and Moral Practice* en we kunnen te maken krijgen met ingezonden stukken die wellicht met AI zijn geschreven. Het is verdacht als de artikelen inhoudelijk heel vlak zijn en veel vakjargon bevatten: daar is AI sterk in. Maar die ontwikkeling kan ook goed zijn voor ons veld. Het kan betekenen dat we al die clichés leren vermijden en creatiever gaan schrijven.’ ‘AI heeft veel informatie ontsloten voor iedereen en zorgt tegelijkertijd voor de productie van veel troep’, concludeert bestuurskundige Daemen. ‘Het is juist nu voor mij nog duidelijker geworden hoe waardevol origineel, transparant en verifieerbaar onderzoek is. We moeten het belang daarvan verdedigen.’

Door de lat steeds lager te leggen beledigen we onze studenten

Laat ik eens met geslepen messen opschrijven wat ik nu echt denk. Nee, dat doe ik niet altijd, ik filter mijn meest onwelgevallige gedachten meestal weg uit mijn columns.

Ik sorteer daarmee voor op de teergevoeligheid van de ziel van de gemiddelde lezer. Want teergevoelig bent u wel, als ik mag afgaan op hoe we de universiteit hebben ingedeeld en hoe we met onze studenten omgaan.

Te teergevoelig ben ik bang. Want wat doen we hier? Wie horen hier te zijn? Ik ben me bewust van de intimiderende normativiteit van deze vraag, maar zie geen reden om hem daarom maar niet te stellen.

Er worden namelijk te weinig moeilijke vragen gesteld. Niet aan de maatschappij hoor – wij zijn kampioenen van het kritisch roosteren van de samenleving en haar misstanden. En dat is conform onze opdracht – want wij zijn toch de trotse luizen in de pels? Maar ietwat meer zelfkritiek kunnen we best gebruiken. Ik doel op de manier waarop we langzaam maar zeker het zicht lijken te hebben verloren op wat een universiteit zou moeten zijn. Een plaats van denken, discussie, onderzoek, en onderwijs, als u het mij zou vragen, en een plaats waar studenten zich met enige dwijtjes in een juiste richting ontwikkelen tot onafhankelijke, kritische denkers. Die paar dwijtjes echter zijn de laatste twintig jaar steeds steviger en dwingender geworden. De tijd dat een student in het diepe werd gegoid en alleen bij acuut verdrikkingsgevaar een reddingsboei kreeg toegeworpen ligt al ver achter ons. Met als gevolg een heel apparaat aan alle mogelijke manieren om studenten die om de een of andere reden hun tentamens niet halen, colleges niet kunnen bijwonen of opdrachten niet kunnen inleveren aan boord te houden.

Nu ja, eigenlijk treden deze maatregelen al preventief in werking als een student aangeeft moeilijkheden te verwachten met de standaardvereisten van een academische

opleiding. Gezien de enorme omvang van dit apparaat aan ondersteunende maatregelen moeten we het hier maar eens over hebben.

Hoeveel structurele steun is eerlijk? Wanneer creëer je oneerlijke concurrentie voor die studenten die geen gebruik (kunnen) maken van dit zich

steeds maar uitbreidende stelsel van hulpmiddelen? En de wellicht onprettige hamvraag: is het geoorloofd als een student meerdere gelegenheden krijgt om een tentamen te halen wanneer deze iets niet blijkt te kunnen, en niet wanneer deze, bijvoorbeeld door het doen van twee studies,

geen tijd heeft gehad om een tentamen af te leggen? (De andere hamvraag is overigens hoeveel dit steunstelsel de universiteit nu eigenlijk kost en of deze zich niet een rol aanmeet die het niet langer aankan).

Ik constateer al langere tijd, en ik ben niet de enige, dat de onderwijskwaliteit achteruit blijft gaan. We geven hier normaliter geld- en dus tijdgebrek de schuld van, maar de doorgeschoten betutteling van onze studenten heeft ook een nefaste invloed op de kwaliteit van ons onderwijs. We accepteren te makkelijk dat iemand iets niet kan omdat die zegt het niet te kunnen.

We beledigen onze studenten door de lat steeds lager te leggen. Wie durft studenten nog een heel boek te laten lezen? En wat me nog meer dwarszit is dat onze institutionele obsessie met studenten die moeite hebben met studeren de aandacht die excellerende studenten verdienen steeds miniemer maakt.

Die redden het toch wel, is de gedachtegang dan, maar een serieuze universiteit investeert juist ook in studenten die meer willen, meer doen, meer kunnen. Die hun kop boven het maaiveld uitsteken en daardoor nu al snel tegen de grenzen van dichtgetimmerde studieprogramma's en -regelingen aan lopen. En tegen de lat die in colleges alsmat lager lijkt te komen liggen. Tegen het wegbezuinigen van honoursonderwijs. Tegen examencommissies die teergevoeliger blijken wanneer geconfronteerd met onvermogen en ellende dan wanneer met door regel en rooster vastgeketende ambitie. Een spartelende student een helpende hand toesteken is heel wat anders dan een student die watervrees heeft of niet kan of wil zwemmen met een luchtbed naar de overkant pendelen. Verheffen om bij een hoge lat te kunnen is een nobel streven, de lat lager leggen zodat iedereen erbij kan, is zelfvernietiging in vertraging.

De moeilijkste en meestentijds ongestelde vraag staart ons aan: wie hoort hier? En wie niet? En wie gaat hierover?

‘Soms stop ik even met studeren om echt te luisteren’

Een eer om hier te spelen/studeren

Onderuitgezakt op het pluche studeren met klassieke muziek op de achtergrond of repeteren voor een volle zaal. Zowel studenten als beginnende muzikanten zijn blij met de Study Sessions in het Concertgebouw. ‘Schrijven gaat goed, hard blokken niet.’

DOOR LISA BOSHIJZEN
FOTO'S JASMIJN DE GRAAFF

Terwijl de meeste Leidse studenten op vrijdagmiddag het weekend beginnen te vieren, komen er in het Amsterdamse Concertgebouw zo'n duizend anderen samen om te luisteren naar... klassieke muziek.

Of nou ja, luisteren...

Ze komen eigenlijk om te studeren.

Tijdens de zogeheten *Study Sessions* gooit het Concertgebouw de deuren open voor studenten die onderuitgezakt op het pluche naar de schermen van hun laptops staren of in boeken zijn verzonken. Tegelijkertijd maken studenten van het conservatorium het majestueuze podium tot hun oefenruimte. Iedereen blij.

‘Het komt van twee kanten’, vertelt Heleen Swart, die namens de organisatie Entrée dit evenement organiseert. ‘Hoe mooi is het dat je als muzikant de kans krijgt om hier te spelen en te zien hoe het publiek reageert?’

Het idee voor de studiesessies ontstond tijdens de coronapandemie. ‘Wij hebben hier een prachtig grote zaal waar je makkelijk anderhalve meter afstand kan houden.’ Tegelijkertijd was het een mooie kans om nieuwe zieltjes te winnen. ‘We vinden het moeilijk om jong publiek te bereiken. We hebben weleens getwijfeld of we het nog door wilden laten gaan uit angst of er wel genoeg mensen op af zouden blijven komen. We zijn sinds kort aan het experimenteren met TikTok en Instagram.’

Dat slaat aan. Meerdere studenten kwamen op het evenement af na het zien van een filmpje op Instagram. ‘Toen ik het filmpje op Insta zag, dacht ik: fuck it, ik koop gewoon twee tickets en ik zie wel wie er meegaat’, zegt Storm Kwakman (22, drug discovery sciences). De twee euro vijftig per kaartje vindt

hij een kleine uitdaging.

‘Wij verdienen hier niks aan’, legt Swart uit. ‘Wij organiseren dit echt om studenten een kijkje te geven in het Concertgebouw. Dat is al mooi genoeg.’ Tussen elf tot drie klimmen er ieder uur nieuwe muzikanten op het podium. Deze vrijdag begint met een klassiek spel door vier gitaristen gevolgd door uitsluitend pianisten, waarvan de laatste nog door een violist wordt bijgestaan.

‘Dit is de eerste keer dat ik in zo’n mooie zaal mag spelen’, vertelt jazzpianist Jules Charbonnier (22) die als tweede het podium mag betreden. ‘Het Concertgebouw is heel bijzonder in de klassieke wereld. Het is een eer om hier te mogen spelen. Ik hou van deze plek, er is hier zoveel historie.’

Maar is het niet vervelend dat niemand echt vol overgave naar zijn inspanningen luistert? Charbonnier vindt dat niet erg. ‘Als mensen het leuk vinden wat ik doe en dat laten weten, vind ik dat natuurlijk heel leuk. Maar ik heb dat niet nodig, ik kan die waardering ook vanuit mijzelf voelen.’ Toch blijven de reacties niet volledig uit. Ieder uur, bij de wisseling van artiesten, kijkt iedereen even op en volgt er een uitgebreid applaus.

‘De muziek is heel spannend’, vindt Amsterdamse student Paco Smit (22, econometrie). ‘Af en toe stop ik even met studeren om echt te luisteren. Zeker de gitaren aan het begin waren erg mooi. Ik herkende zelfs een paar stukken.’ ‘Ik kon zien wie er naar mij luisterde en wie niet’, zegt Charbonnier. ‘Bij bepaalde liedjes stopten mensen even met studeren of begonnen ze te filmen. Ik had van tevoren een lijst gemaakt met liedjes, maar daar heb ik er uiteindelijk maar één of twee van gespeeld. Ik probeerde mij aan te passen aan wat het publiek leuk vond om te horen. Muziek maken

is improviseren, fouten maken en dan je weg weer terug proberen te vinden. Dat is juist het spannende eraan.’

En helpt de muziek ook bij het studeren? ‘Het is motiverend omdat iedereen hier op zijn laptop zit. Dat is in de UB ook zo, maar dit is veel leuker’, vertelt Kathleen Jansen (20, creative business). Andere studenten zijn het hiermee eens, al leent de setting zich meer voor een laagdrempelige studiesessie. ‘Als ik morgen een tentamen zou hebben, zou ik hier niet zijn’, benadrukt Kwakman.

‘Een beetje onderzoek doen of schrijven gaat hier goed, maar hard blokken niet’, legt Sarah Doggen (20, kunstgeschiedenis) uit. ‘Je hebt hier bijvoorbeeld geen tafel om je aantekeningen op neer te leggen.’ Ook over de afwezigheid van stopcontacten in de zaal wordt soms gemopperd. ‘Een paar verlengsnoeren zouden handig zijn geweest’, vertelt Doggen, die samen met Jansen noodgedwongen een extra pauze inlaset om hun laptops in het café op te laden. ‘We hadden natuurlijk ook met volgeladen laptops aan kunnen komen’, geeft Jansen toe. ‘Maar daar hebben wij niet aan gedacht.’

Meer studenten lijken dit probleem te hebben, zo blijkt in de gang en garderobe, waar de boorden aan de muur fungeren als sta-bureaus en zo’n beetje alle beschikbare stopcontacten bezet zijn.

‘Het bereik en de wifi zijn ook niet top, dat maakt het wel ingewikkeld’, vult Smit aan. ‘Maar je moet gewoon bewust uitkiezen wat je gaat doen.’

De hele middag kunnen de studenten vrij in- en uitlopen en ze mogen zelfs met een kop koffie de zaal in. ‘Normaal gesproken mag je daar niks drinken’, vertelt Swart. De koffie is heerlijk, reageren Doggen en Jansen. Het zijn alleen geen UB-tarieven. ‘Je betaalt hier gewoon vier euro.’

Een adje des voor hakende labo's

Het Grote Leidsche Wobo voor Studenten

Wie wil integreren in het studentenleven moet de taal kennen. *Mare* maakt je wegwijs in de wonderse wereld van de BSA, AVG en (B)VO. Altijd handig voor... dingen.

A
Aanduwen: batsen, dichtkitten, (door)palen, (door-)sauzen, (door)blaffen. Zie: regelen.
Ab actis: secretaris.
Accepte: tegen je zin in akkoord gaan.
Adten: het zo snel mogelijk achterover slaan van een biertje. Afkomstig van het Latijnse *ad fundum*, tot op de bodem (ook: bak trekken).
Adje des: afko voor: adje desinteresse, mag worden uitgedeeld aan degene die niet zit op te letten, bijv. tijdens het uitleggen van de regels van een drankspel.
Afko: afkorting. Belangrijkste wobo-regel: alles kan korter!
Afpilsen: ergens een laatste biertje gaan drinken. Lijkt een goed idee, maar is de laatste stap naar complete esca.
Afstubo: afstudeerborrel.
Anciënniteit: ouwe lullen gaan altijd voor.
Any(timer): een ad die je 'any time' moet trekken als je odds hebt verloren. 'Ik heb drie anytimers op hem.' Zie: odds.
Ap/Appie, de: plek om te bs'en.
Ar: van arbeider, al het Leidse plebs dat niet studeert (ook: proleet, burger).
Aug: kort voor Augustinus.
AVG: aardappelen, vlees, groente. 'Een Avgtje doen.'

B
Bafbrug: de Kippenbrug bij de Vrouwensteeg. Volgens de tamtam (zie aldaar) stonden twee scholieren elkaar hier te baffen nadat ze studenten kroeg HiFi waren uitgezet.
Bakken vouwen: moeilijk veel bier drinken.
Barfen: nekken.
Barry Badpak: hitkanon op 3 oktober, rest van het jaar gewoon een ar in een bar.
Berig: geil (voor een man). 'Ik ben echt berig.'
Biba's: bitterballen (ook: bruin fruit).
Bird: meisje, ander woord voor 'chick', vaak gebruikt door mannen.
Blik schieten: zie sg'en.
Blik trekken: een medaille winnen (roeiterm).
Bs'en: boodschappen doen. 'Wie gaat er mee bs'en?'
Bopla: borrelplank.
Bor: borrel.
Bouwvakkersdouche: deo'en.
Brassen: stelen van objecten (of personen) van andere vereniging. Binnen 24 uur moet de getroffen vereniging een brasbrief sturen met tegenprestatie om de objecten terug te verdienen (vaak iets ludieks of een fust bier).
BSA: komt in twee varianten. Het positief Bindend Studie Advies is geen reden tot zorgen. De negatieve variant vraagt om meer studie en minder bier.
Burgerrups: trein.
BV: bestuursvergadering van dispuut of vereniging.
BVO'tje: biertje voor onderweg.
Bwb: ben wel bij/ben wel bai/best wel bij.

C
Chlam: chlamydia, had je maar een connie moeten gebruiken.
Cg: club- of cordigenoot.
CoBo: constitutieborrel. Besturen feliciteren een bestuur met het bestuur-zijn.
Cordi: cordial, jaarclub bij Aug. 'Op maandag eet ik met cordi.'
Corps: Minerva, spreek uit: koor. Een (corps)bal is een mannelijk lid.
Cursist: hbo'er. Lach je uit op de vereniging.
CV-rukker: kiest voor een bestuursfunctie om het cv mee op te pimpen.

D
Dapri: datumprikker.
Dd: datediner.
Deur verdienen: in (corps)huizen hebben sjaarzen geen deur. Die kunnen ze verdienen door seks te hebben in hun kamer.
Dies: verjaardag van uni (8 februari) of vereniging. Spreek uit: *die-jës*.

Dichtgetikt: alléén maar over je vereniging praten.
Dixo: wekelijks feestje op vereniging of huisdixo in studentenhuus.
Drie Oktober: spreek uit 'dwrie oktober' . Het carnavaal van de Leidse ar. Iets met hutspot, haring en Spanjolen.
Driesecondenregel: geoorloofd van de vloer eten. De tiensecondenregel volstaat ook.
Dubbel gemengd: studentenhuus met mannen en vrouwen van verschillende verenigingen.
Duften: zie fietsenmakers. Enkelvoud: duft(er).

E
21 diner: veel te pretentieuze dinertje, vaak thuis (zie aldaar) waarbij de ouders fungeren als butlers, enkel voor beste vrienden en vvv'tjes.
Episch: geweldig, fantastisch. 'Een episch feest.'
Esca(latie): bier drinken tot het uit de hand loopt. 'Het escaleert helemaal uit de klauwen!'
Esma: Espresso Martini, essential drankje voor alle Marie-Claire's op een zonnig terras (als ze geen haver cappu drinken).
Eventuela: fase tussen kwarrel en prela (zie aldaar).
Extern: iemand van buiten (huus of vereniging).

F
Fietsenmakers: mannelijke studenten uit Delft met meer technische dan sociale kwaliteiten. Reizen geregeld naar Leiden om hertjes te regelen, bij gebrek aan prooidieren in het eigen reservaat.
Fiets fout = fiets weg: gelegaliseerde diefstal door de gemeente Leiden.
FWB: friends with benefits.
Fusie: gemeenschappelijke ruimte in een studentenhuus.

G
Gast: pik, lul, dude, gozer, makker, amice.
Gefeli: ...citeerd.
Ger: sigaret.
Ginto: gin tonic.
Gnerk: staat vaak op de KMT-paklijst, en wordt pas duidelijk na jaren studeren.
Grafbek: iemands hoofd na te veel bier.

H
Haker: laffe twat die vroeg naar huis is gegaan en die je bij thuiskomst moet keren (zie aldaar).
Halve Leo: halveliterblik Spa Goud (ook: halve klapper).
Harken: (snel) eten. Zie: nassen.
HDP: heerlie de peerlie. *La vie c'est bon!*
Her: hertentamen, voor velen pas de eerste keer dat ze komen opdagen.
Hg: huisgenoot(je). 'Ik ga met mn hg'tjes uit, hdp.'
Hors: geil.
Hoog, de: supermarkt de Hoogvliet (ook: High Fly).
Hospi(teren): grootschalige vleeskeuring waarbij je je met tientallen andere studenten moet profileren om aan een kamer te komen.
Houdini: weggaan zonder iets te zeggen (ook: de rattentaxi nemen).

I
Ibu: broodnodige pijnstillers tegen een kater.
Icen: drankspel waarbij je flessen Smirnoff Ice verstopt. Wie (per ongeluk) een fles vindt, moet die meteen opdrinken.
Ijskast: koelkast voor corpballen.
Inauguratie: geheimzinnige ceremonie rond de toelating van nieuwe leden.
Indikken: dicht op elkaar zitten bij ontgroeningen.
Internacho: international. Krijgt de schuld van al het onheil in Leiden.
Io Vivat: van oorsprong Leids studentenlied gezongen bij opening academisch jaar en ontgroeningen.
Itakru: Italiaanse kruiden, om de illusie te wekken bij je hg'tjes dat je kan koken.

J
Jachtseizoen: KMT.
Jalo: jaloers.
Jasje-dasje: in pak.
Jetsers: grote memmen, meloenen, kwartassen.

K
Keren: matras met slapende hg en al omdraaien.
Kladiladi: klap die laptop dicht! Het startsein voor de vrijmibo (zie aldaar).
Klokje: biertje van het merk Klok.
Knor: iemand die lid is van een vereniging, maar niet van Minerva (of überhaupt nergens lid is).
Kwarrel: kwaliteitsscharrel.

L
Labo: laffe borrelaar. Iemand die niet wil of kan zuipen.
Leidse kots: pasta met spinazie a la crème en boursin (eventueel met extra itakru).
Leids kwartiertje: bij colleges mag je een kwartier te laat komen, ook docenten.
Les: heb je op school. Op de universiteit ga je naar college. Je leert er niet, maar studeert. Je maakt er geen huiswerk, maar bereidt je college voor.
Lips, het: het Lipsius. 'Even lunchen bij het Lips.'
Louter: alleen maar. 'Louter mooie lullen' of 'Louter hulde!' (= lekker gewerkt pik!).
LUL: Leiden University Library, jip... echt waar. Zie: vB.
Lullepot: random lulverhaal om verbaliteit mee op de proef te stellen.

M
Meuk: grote hoeveelheid rotzooi. Vaak te vinden in de keuken of het doucheputje.
MDM: met de meiden.
Mooie lul: positieve aanspreekvorm binnen een mannengezelschap. 'Hey, mooie lul, geef mij eens een biertje' (ook 'meuie' of 'meaue lul').
Mos: ongeschreven regels over hoe je je dient te gedragen. Meervoud: mores.

N
Nassen: eten (ook: kanen).
Nakken: 1. stelen/afpakken of 2. een kleine hoeveelheid drugs snuiven, vaak vanaf een sleutel (ook wel: neusbiertje).
Natte tosti: een jongen met een lange mat die zichzelf heel wat vindt. Voornamelijk te vinden bij het corps.
Nestor/Nestrix: huisoudste (m/v).
Neus, de: per persoon, als in: 'zo euro de neus'.
Nul: nuldejaars, een nog niet volwaardig lid.

O
Odds: spelletje voor een anytimer (zie aldaar).
Over je huig/baard gaan: vloer- of trottoirpizza leggen. Zie barfen.

P
P: je propedeuse, uitspraak: *pee*.
Pacoco: parelcouscous.
Peki: mooie dame.
PK: paardenkut, Apfelkorn met sparrood.
Pandapunten: graadmeter voor je saai seksleven, een week zonder seks levert een pandapunt op.
Pikketrein: duften die met de burgerrups naar de HiFi komen.
Plafonddienst: niet kunnen slapen na te diep in het zakje met poeder/pillen te hebben gekeken.
Plex, de: studentencentrum Plexus, Kaiserstraat.
Phoet: feut.
Politesse: *shut the fuck up*.
Poma: Pornstar Martini, alternatief voor esma.
Prela: het voorstadium van een relatie (ook: exclu).
Preses: voorzitter, ook vaak geschreven als praeses.
Promi(nent): vooraanstaand.

Q
Q: kort voor Quintus. 'Ik ben op q'.
Quaestor: penningmeester.

R
Regelen: een kippetje of gast tongen.
Rela: relatie.
Restaurant De Gouden Bogen: McDonald's.

Rondje Singels: hardlopen.
R&s: studentencomplex aan de Rijn- en Schiekade.

S
Safe date: onschuldige (want vriendschappelijke) date bij dd.
Scharrel: aanduiding voor wazige relaties. Wel de lusten, niet de lasten. Zie ook: kwarrel.
Sg'en: shotgunnen, een blik adten nadat je met een sleutel een gat in de onderkant hebt geprikt.
Sharken: iemands date stelen bij gala of dd.
Sjaars: eerstejaars of de jongste in huis.
Sjaarzentaken: verplichte kutklusjes in huis of bij een vereniging.
Skeer: armlastig.
Snuifas: waar veel Leidse rechtenstudenten terecht komen.
Soggen: studieontwikkend gedrag vertonen.
Spebi: speciaalbier.
Spijtknor: iemand die geen lid is bij Minerva, maar zich toch corporaal gedraagt.
Spoorknor: knor die de burgerrups neemt (vaak om elk weekend naar hotel papa en mama te gaan).
Straaljager: bitterlemon met jenever.
Strepen: bier gooien als iemand mores overtreedt.
Stuko: studentikoos. 'Wat een stuko-baas', 'een stukomaaltijd' (pasta bolo of pasta groen).
Sumogegigo: SuperMOoiGEzopenGisterGOzer!

T
Tamtam: studentenroddels.
Tarweshake: Spa Goud. Ook: goudgeel gerstenat.
Td: thé dansant: derde helft van een hockeywedstrijd.
Tent, de: sociëteit van Minerva. 'Ben je straks op de tent?'
Tering: spreek uit: 'teewring'. Stopwoord van de Leienaar.
Tjak: zie: meuk. Na een borrel zitten je schoenen onder de tjak.
Thuis: waar je woont, dus niet...
Thuishuis: waar je ouders wonen (ook: thth).
Toko: een (vaak niet gespecificeerde) plek. 'Hoe laat gaan we naar die toko?'
Tt: tentamen (ook: tenta).
Twaars: tweedejaars, krijgen meestal een twaarsencomplex, omdat ze denken dat ze opeens heel wat zijn. Gevolg: ontspoorde ontgroeningen.

U
Uw: universiteitsbibliotheek aan de Witte Singel. Onder het mom van 'studeren' kun je hier bijpraten met je clubgenoten.
Uf: chick die lid is bij uvsv.
Uffenclick: haarclip die zo ver omhoog is geduwd dat het lijkt alsof je een tumor op je hoofd hebt (ook: corpsclip).
Uitbrakken: net zo lang niets doen, tot je weer aanspreekbaar bent.
Unit: ding. Kan verwijzen naar zowel eten als gebruiksvoorwerpen. 'Pass me even die unit.'

V
Vaka: vakantie (ook: vakans).
Vestjes likken: iemand met een vestje (zoals een bestuurslid) regelen.
Vino: wijn.
Vo: kort voor b'vo, wat weer een afkorting is voor bravo, wat weer kort is voor 'ik onderschrijf je standpunt volledig, medestudent.'
Vri(j)mibo: vrijdagmiddagborrel, maar je kan natuurlijk altijd borrelen.
Vvv'tje: vriend(innet)je van vroeger (van voor je studentenleven).

W
Walk of shame: onder ogen komen van hg's na een wilde nacht bij iemand anders, in nog naar bier stinkende kleding en/of uitgelopen make-up.
Wipsteiger: hoogslaper.
Wispo: wintersport, vooral apres-ski natuurlijk.

Z
Zoemen: geluid van feuten tijdens de ontgroening.
Zooien: uitsloofritueel waarbij ballen (m/v) aan elkaar's jasje trekken.

‘Ik heb de chillste kamer: alleen een bed in de fusie’

DOOR ANNA SCHAAFSMA
FOTO TACO VAN DER EB

Huis: Huize Kreekzicht - Kort Rapenburg
Kamer: 2,6 m²
Huur: €240
Bewoners: 5

Hoe ben je in dit bed beland?

‘Een vriend studeerde en woonde al in Leiden. Zijn “studentenkamer” was ook alleen een bed in de fusie. Hierdoor dacht ik al: Dit hoort bij het studentenleven. ‘Ik was al een keer bij dit huis langs geweest in de El Cid-week. Niemand van de huidige bewoners hoefde het toen eigenlijk te vertellen, want het bed staat

midden in de fusie. Voor mij was het toen al duidelijk dat dit mijn toekomstige kamer zou worden. Ik vond het in het begin wel spannend, maar uiteindelijk wil je ergens wonen vanwege de huisgenoten, niet per se de kamer. Dus dit fusiebed heb ik snel geaccepteerd.’

Hoe is het als je kamer ook de fusie is?

‘Wel gezellig, eigenlijk. Ik vind het helemaal niet erg. In principe ben ik perfect voor een fusiebed. Ik ben meestal als eerste wakker en doordat ik eerstejaarslid ben van Minerva slaap ik meest-

al ook als laatste. Het studentenleven in combinatie met mijn studie zorgt ervoor dat ik erg druk ben.’

Maar waar bewaar je je spullen?

‘Boven heb ik mijn eigen “hoek”. Daar staat een kast waar mijn kleding in kan. In de fusie zelf heb ik ook nog een paar planken waar ik mijn boeken kan stallen. Ik vind het helemaal prima zo. Ik kan in de kamers van mijn huisgenoten, de badkamer of in de fusie mezelf aankleden. Ik heb daar verder ook geen moeite mee.’

Wat is het grootste voordeel?

‘De gezelligheid. Ik zit altijd midden in de fusie. Zo ben je veel in contact met je huisgenoten.

‘Je kan het ook zo bekijken: ik heb eigenlijk de chillste kamer. Drie grote banken, een grote televisie en de bier-ijskast. Tja, dat deel je dan met de rest, maar soms voelt het alsof het echt mijn kamer is.’

Wat is het grootste nadeel?

‘We feesten hier natuurlijk ook. Dan wordt er gerookt, dat hoort er gewoon bij. Dan is het wel nadelig dat je in de stank van een feest moet gaan slapen. Hierdoor zorg ik er wel meteen voor dat ik het bed wekelijks was. Je raakt er snel aan gewend, maar smakelijk is het toch niet. Het scheelt wel dat ik zelf ook rook.’

Maar wat doe je in tentamenperiodes, of als je niet alleen slaapt?

‘Tijdens tentamenperiodes houdt iedereen er rekening mee dat ik op een gegeven moment moet tukken. Stel, ik heb een tentamen om negen uur’s ochtends, dan mag er niemand meer vanaf elf uur’s avonds de fusie in komen. ‘In het geval dat ik niet alleen slaap, dan app ik mijn huisgenoten dat er iemand is komen “logeren”. Dan is men niet voor twaalf uur’s middags in de fusie.’

COLUMN | ZAHRA MENGUELLATI

Een bak magnetronpuree als avondeten (en meer struggle meals)

Net als elke student zet ik soms iets op tafel waarvan ik denk... wauw, ik ben echt *skeer*. Online worden dit *struggle meals* genoemd, maaltijden bijeengeraapt van de laatste ingrediënten in je (koel)kast, omdat je geen tijd of geld hebt om een echt gerecht te maken. Studenten hebben beide vaak niet, en daarom vind ik dat *struggle meal* en studentenmaaltijd synoniemen zijn.

Speciaal voor *Mare* heb ik een lijstje bijgehouden van mijn *struggle meals* en mijn vrienden gevraagd naar die van hen. Naast pasta pesto en instant noedels zijn er nog veel creatievere (en ongezonere) dingen te bedenken.

Zo komt het weleens voor dat ik snel de deur uit moet, me bedenk dat ik geen lunch of avondeten heb en eigenlijk ook

geen budget om iets buiten de deur te kopen. Ik maak dan vaak wat ik ‘last-minute fried rice’ noem. In die gebakken rijst doe ik bijvoorbeeld paprika, overgebleven bakbanaan, misschien-bedorven-paddenstoelen. Elke groente die ik achter in mijn koelkast vind, gaat in de pan.

Als ik écht elke cent moet omdraaien – bijvoorbeeld omdat de universiteit is overgestapt op een nieuw ‘betaalsysteem’ waardoor ik ruim vijf (!) maanden moet wachten voordat mijn *Mare*-columns worden vergoed – eet ik als avondeten broodjes met knakworst en hopelijk augurk, mosterd of gebakken uitjes. Ik haal dan zoals veel studenten bladerdeegsnacks van de supermarkt voor de lunch. Dat is nou eenmaal goedkoper dan een salade of een belegd broodje. Een vriend heeft een andere oplossing: als hij krap bij kas zit en snel een ‘maaltijd’ (zijn woorden) nodig heeft, haalt hij bij de Appie een bol mozzarella van 80 cent en eet hem als een appel, direct uit de verpakking. Ik heb ook een favoriete *struggle meal* op mijn lijstje, eigenlijk is het gewoon een *comfort meal*: pasta zonder saus, met alleen zout en boter. Soms doe ik daar dan, net zoals toen ik klein was, vissticks of kipnuggets bij. Natuurlijk eten studenten ook slecht omdat ze gewoon niet kunnen koken. Tijdgebrek speelt ook een grote rol. Als je blokt voor tentamens, zit koken er niet altijd in, en elke dag eten afhalen doet flink pijn in de portemonnee.

Zo leefde een vriendin in het eerste jaar op bakjes kwark met honing. Een andere vriendin raakte tijdens tentamens uitgekeken op de bakkerij- en saladeopties in de Albert Heijn en kocht een hele bak magnetronaardappelpuree als avondeten.

We kunnen lachen om bizarre studentenmaaltijden, maar er zijn ook studenten voor wie *struggle meals* structureel zijn. Op de Instagram-pagina Leiden Confessions vertelde een student anoniem dat die sommige maanden niet rondkomt, en dan maar maaltijden overslaat en met honger in de klas zit. Stijgende huurprijzen en vaste lasten maken het lastiger om rond te komen en geven veel jongeren financiële stress. In januari werden er aan de Hogeschool van Amsterdam zelfs voedselpakketten uitgedeeld. In andere landen verzorgt de universiteit goedkoop eten. Daar is de cafetaria een service voor studenten, niet een verdienmodel voor een extern bedrijf. De studenten van The Hague Union of Students protesteren hiertegen door gratis zelfgemaakte (en lekkere!) maaltijden uit te delen in het Spuigebouw. En ze financieren dit ook nog eens uit eigen zak.

Op een maandagmiddag zag ik voldoening in de ogen van mijn medestudenten toen ze hun gratis, voedzame maaltijd van Palestijnse linzenstoef opgeschept gekregen. Het smaakte een stuk beter dan mijn pasta blanco met vissticks.

Zahra Menguellati is student International Studies

‘Een vriend eet gewoon een bol mozzarella van 80 cent, als een appel’